

בכלל מאתיים — מנה(2).

ונהרדעי סוברים כדעת בית הלל לפי רבי שמעון בן אלעזר, לכן סוברים שאפשר לצרף אפילו מנה שחור ומנה לבן(3).

עד כאן ביארה הגמרא בשני עדים המכחישים זה את זה בסכום המעות, או בשחור ולבן, עתה דנה הגמרא בחבית של יין ובחבית של שמן.

עד אחד אומר: "שמעתי שהודה לו חבית של יין", ואחד אומר: "שמעתי שהודה לו חבית של שמן". האם הם עדות מוכחשת?

וצדדי הספק הם, כי יתכן לומר שזו הוי הכחשה, כיון שהם שני מינים, או לא.

הוי עוברא כזו, ואתי ובאו בעלי הדין להתדיין לקמיה לפני דרבי אמי.

צירף רב אמי עדותם, וחיביה לשלם, אבל

לא חבית של שמן, שהוא יקר יותר משל יין, אלא, חיביה רבי אמי לשלומי ליה חביתא דהמרא חבית יין מיגו חביתא דמשהא מתוך חבית של שמן.

כלומר שדימהו למנה ומאתיים, שמבואר שנותן לו מנה, כי יש בכלל מאתיים — מנה, כן סבר שיש בכלל שמן — יין.

ותמהינן: כמו מאן, לאיזה דין סבר לדמותו

—

אם תאמר: סבר ששמן ויין דומה כמו הדין של רבי שמעון בן אלעזר לדעת בית הלל שבמנה ומאתיים מצרפים עדותם על מנה!?

אינו דומה זה לזה. כי —

אימר אימתי דאמר רבי שמעון בן אלעזר, רק חיבא דיש בכלל מאתיים מנה, ועל ה"מנה" מצרפין העדות, כי הוא אותו המין.

בצד אחד של עדות, אלא אדרבה, מכחישין זה את זה.

2. סברת בית הלל — כתבו היד רמ"ה והנמוקי יוסף — היא, כיון שבין מנה למאתיים אפשר לטעות, לכן מצרפין עדותן על מנה.

אבל רבינו יונה בחידושי חולק, וסובר דאין תולין מנה ומאתיים בטעות, ואין עדים טועין בכך. וטעם בית הלל, לדבריו, הוא, משום שעתה הם עדיין כשרים. ויפסלו רק אחרי העדות.

והתוס' (ד"ה שבית הובא בהערה הקודמת) חולקים על רבינו יונה. דהם מקשים למה מצטרפים לבית שמאי, הרי כת אחת פסולים. ואילו לדעת רבינו יונה, אין כאן פסולים, דעדיין אינם פסולים, ויפסלו רק מכאן ולהבא. ודו"ק.

3. כתבו התוס' (ד"ה הוא) אין הכוונה שנהרדעי סוברים כרבי שמעון בן אלעזר, ואילו רב יהודא אינו סובר. והתוס' מוכיחים מסוגיא אחרת שגם רב יהודא סובר כרבי שמעון בן אלעזר.

אלא, שבהא גופא נחלקו, אם מנה שחור ומנה לבן הוא דוגמת מנה ומאתיים, ונצרפם — וזו דעת נהרדעי, ואילו רב יהודה סובר שאין שני הדברים דומים, כי מנה ומאתיים, על מנה האחד אין הכחשה בכלל, ואילו מנה שחור אינו לבן, ואי אפשר לצרפם אף לדעת רבי שמעון בן אלעזר.

והר"ן בחידושי מוסף ביאור: נהרדעי סוברים, שכיון שחכמים בטלו דרישה וחקירה בדיני ממונות, לכן אף שהכחישו זה את זה בגוף העדות, אינה הכחשה. ואילו אחד מן העדים לא היה יודע להשיב אם המנה היה שחור או לבן